

УДК 327:341.171(ЄС+477)

DOI <https://doi.org/10.32782/app.v75.2025.7>

Л. І. Кормич

orcid.org/0000-0002-6417-8620

доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри політичних теорій

Національного університету «Одеська юридична академія»

А. І. Кормич

orcid.org/0000-0002-2496-1186

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри загальної теорії права і держави

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДИНАМІКА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ: ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПРАВА ЄС ТА КОНЦЕПЦІЯ ПРАВОВОГО ПЛЮРАЛІЗМУ

Розглядаючи євроінтеграцію як складову більш широкого поняття глобалізації, ми, перш за все, аналізуємо фактори, тенденції, процеси, які набули загальнозначущого характеру для всієї європейської спільноти, виражають інтереси і потреби громадян європейських країн, що обрали об'єднану модель взаємодії і розвитку, яка за оцінками результативності стала привабливою і для нашої держави.

Україна за період набуття незалежності пройшла складний шлях поетапної реалізації своїх євроінтеграційних прагнень. І хоч остаточно мета ще не досягнута, але багато важливих кроків вже зроблено. При чому можна констатувати прискорення темпів вирішення цього перспективного завдання. Адже ще в 1994 році була підписана Угода про партнерство і співробітництво з ЄС. Але знадобилось майже 20 років для конкретизації практичних дій в цьому напрямку. Лише в 2014 році в результаті Революції Гідності нарешті була підписана Угода про Асоціацію з ЄС, яка включала конкретні вимоги, виконання яких було необхідне для отримання статусу країни-кандидата. Хоч в документі були відсутні чіткі перспективи вступу до ЄС, обмежуючи асоціацію з Україною лише зоною вільної торгівлі, він передбачав важливі зобов'язання щодо організації державної влади асоційованої держави. Стаття 14 Угоди про Асоціацію визначила зобов'язання України щодо зміцнення інституцій всіх рівнів, зокрема, у сферах управління, правоохоронної діяльності, відправлення правосуддя, боротьби з корупцією (Угода про асоціацію, 2014). Тобто, Угода містила чіткі вимоги до України щодо приведення системи управління у відповідність до правил і стандартів ЄС, адаптації національного законодавства до норм права ЄС. І ця робота проводилась достатньо швидкими темпами, отримавши в 2019 році оцінку експертів з виконання умов Угоди в 4+. Наприклад, до вересня 2020 року Україна імплементувала 3139 актів різних європейських організацій, що становило 21,3% від 14712 актів міжнародних організацій, імплементованих у національне законодавство України (Радишевська, 2020, с. 714). Успіхи імплементзації обумовили можливість розпочати переговорний процес щодо вступу до ЄС, що означало значний рівень узгодження норм і принципів української системи управління з правом ЄС. Таке узгодження охоплює дві головні сфери: основні принципи належного управління та адміністративні процедури, що застосовуються в окремих сферах державної політики (Cremona, 2017). Це ставить у порядок денний питання про складність правового життя в рамках європейської інтеграції, що характеризується поширенням нормативних порядків, режимів і систем, які зазвичай розглядаються через призму правового плюралізму (Mac Amhlaigh, 2018). Що стосується асоційованих держав і держав-кандидатів, правовий плюралізм дозволяє зрозуміти взаємодію міжнародного правопорядку, правопорядку ЄС і національного правопорядку при європеїзації національного законодавства. Крім того, це дає змогу досліджувати асиметричні відносини між ЄС та асоційованими державами або державами-кандидатами. Ці відносини виникають

через необхідність узгодження національного законодавства з джерелами права, у формуванні яких дана держава не приймала участі, тож її правові традиції можуть мати значну специфіку.

Тим не менш, успішне виконання багатьох завдань дало змогу Україні подати Заявку на отримання статусу кандидата вже 28 лютого 2022 року. Не зважаючи на повномасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 року, вже 9 березня 2022 р. Польща закликала підтримати прискорений вступ України до ЄС. Були сформульовані основні 7 вимог, виконання яких дозволило б вирішити це питання. І вже 23 червня 2022 року Європейська Рада ухвалила рішення про надання Україні статусу країни-кандидата (European Council, 2022).

Це можна вважати як великим успіхом України, так і демонстрацією широкої підтримки її європейських прагнень з боку наших партнерів. Спільні демократичні цінності і процедури, людиноцентристська стратегія державної політики і відповідне спрямування реформ системи врядування ставали платформою співпраці і розглядались як гарантії безпеки розвитку.

Однак, від кандидатства до реального членства шлях дуже непростий. Тож слід проаналізувати можливі перешкоди, ризики, виклики тощо, які можуть проявитись в цей складний період. Використовуючи концепцію правового плюралізму можна дати оцінку потенційних конфліктів і побічних ефектів, які пов'язані з гармонізацією законодавства під час процесу виконання асоційованою державою чи державою-кандидатом своїх зобов'язань щодо європейської інтеграції. Саме ця концепція становить методологічну основу дослідження комплексу проблем, обумовлених процесом євроінтеграції України.

Згідно змісту даної концепції, правовий плюралізм виникає, коли суспільство визнає численні джерела права в межах певної соціальної сфери (Tamanaha, 2008, p. 396) або, що більше стосується ЄС, коли правові системи співіснують в одному географічному просторі (Twining, 2000, p. 228). У ЄС ця теорія акцентована на стійкості держави як автономного юридичного суб'єкта з власною правовою системою, з одного боку, і на ЄС з його «конституційними» повноваженнями, що все більше нагадують державу, з іншого (Walker, 2018, p. 407). Таким чином, у контексті ЄС правовий плюралізм виникає не лише через співіснування кількох правопорядків, але й через їх постійну взаємодію, яка може породжувати конфлікти. Це означає, що правопорядки в межах ЄС є взаємопов'язаними, вимагають певних спільних процесів прийняття рішень і повинні містити норми, які регулюють вплив норм і рішень одного порядку на інші (Kirchmair, 2018, p. 63). Тобто, правовий плюралізм дозволяє характеризувати узгодженість цих множинних правових порядків у межах ЄС, завдяки різноманітним механізмам зв'язку, встановленим між різними правовими та політичними інститутами цих різних центрів суверенної влади, а також враховувати їх здатність до гармонійного взаємного пристосування (Walker, 2005).

Крім того, концепція правового плюралізму дає розуміння проблем в контексті різних глобальних і міжнародних правових рамок, які накладають певні зобов'язання як на ЄС в цілому, так і на його держави-члени, зокрема. Таким чином, правовий плюралізм ЄС формується концепцією публічного права, яке визначає межі правового порядку ЄС відносно національного правопорядку або по відношенню до міжнародного правопорядку (Zysset, 2015, p. 177). З регуляторної точки зору правовий плюралізм проявляється в багаторівневій системі нормотворчих інституцій, яка об'єднана в мережу, завдяки відносинам координації та взаємних домовленостей.

Спостерігаючи такі мережі на державному, регіональному та глобальному рівнях, науковці доводять відповідність плюралістичного підходу експертизі складних взаємодій правових порядків, сформованих кількома суб'єктами на різних рівнях, з різними юрисдикціями та природою (Golija, 2021). Правовий плюралізм також виявився ефективним інструментом пом'якшення потенційної напруженості між глобальними, наднаціональними та національними правовими системами, а також між публічною та приватною нормотворчістю.

Оцінюючи перспективи євроінтеграції України слід визнати, що саме плюралізм дозволить вирішувати численні специфічні для ЄС проблеми, наприклад, стосовно «правового верховенства» ЄС, яке часто критикують за спотворення відносин з державами-членами та за ієрархічний і адміністративний обхід національних демократичних процедур (Bohman, 2004).

В свою чергу, це може породжувати свого роду національний опір законодавству ЄС в деяких національних політичних та адміністративних процесах (Vaquero Cruz, 2008, p. 419). Плюралістичний підхід також спроможен пом'якшити асиметричні відносини між ЄС та асоційованими державами, в разі, коли ті «виключені з місць прийняття рішень ЄС, але не від наслідків рішень ЄС» (Eriksen, 2018, p. 991).

В науковій літературі виділяють два основні плюралістичні підходи до розуміння відносин між різними правопорядками в ЄС. Гетерархічний підхід визнає однакову правдоподібність претензій на остаточну юридичну владу в межах відповідних сфер як для наднаціонального, так і для національного правового порядку. Однак їхня автономія не є повною, оскільки соціальні системи не можуть існувати ізольовано від свого середовища. З іншого боку, ієрархічний підхід розглядає відносини між правовими системами держав-членів і наднаціональним правопорядком ЄС як ознаки взаємного визнання автономії обох систем, підпорядкованих загальним правилам і принципам міжнародного права, забезпечуючи вирішення можливих конфліктів (Avbelj, 2006, p. 358). Плюралістичний підхід до права ЄС спирається на «правило перевірки» або «правило визнання». Це правило встановлює конкретне джерело права, яке застосовується до конкретних справ у рамках правової системи держави-члена та може переважати інше конкуруюче джерело права. Проте, в межах ЄС ці правила можуть змінюватися в кожному конкретному випадку, оскільки суди по-різному тлумачать верховенство певних наборів правил (Barber, 2006). Тож загальний аспект будь-якого «правила визнання» включає взаємне визнання правових порядків та їх зв'язок (Dickson, 2012, p. 30-31).

На практиці на «правило визнання» впливають політичні цінності ЄС щодо різноманітності та плюралізму. Ці цінності передбачають, що країни-члени ЄС взаємопов'язані, водночас зберігаючи свою унікальну ідентичність (Wolthuis, 2023, p. 5). Отже, концепція «правила визнання» виходить за межі юридичних документів і часто передбачає домовленості в політичній сфері. Була запропонована загальна основа застосування плюралістичного підходу до конфліктів між різними правовими системами в межах ЄС, яка базується на таких чотирьох основних ідеях (Mac Cormick, 1995):

- Доктрина верховенства права ЄС не підпорядковує закон держави-члена закону ЄС.
- Правові системи держав-членів і загальна правова система ЄС є окремими, але взаємопов'язаними правовими системами.
- Кожна правова система є джерелом чинного права в межах свого контексту та відповідного кола тем, вищим за інші джерела, визнані в конкретній державі-члені.

Критерії дієвості в «правилі визнання» за своєю суттю ранжуються в ієрархічному порядку.

Первинна плюралістична теорія права ЄС була конституційною за своєю природою, але нині вона розширилася, щоб більш ефективно вирішувати сучасні проблеми. Це передбачає вирішення труднощів, пов'язаних з концепцією «єдності в різноманітності», шляхом розгляду та узгодження різноманітних джерел європейського правопорядку (Walker, 2018). Аналогічно можна розглядати будь-яку сферу життєдіяльності суспільств, що йдуть шляхом інтеграції.

Наприклад, успішність реформ в системі публічного управління передбачає, щоб за «конституційним» правовим плюралізмом слідував «адміністративний». Це потребує спільності в традиційному сприйнятті адміністративного права в якості конкретизованого конституційного як державами-членами так і асоційованими державами та державами-кандидатами в члени ЄС.

Питання суперечливих джерел права є менш очевидним у взаємодії між адміністративними правовими системами ЄС та адміністративними правовими системами його держав-членів. Це пов'язано з обмеженою присутністю *acquis communautaire* у сфері державного управління (Matei, 2010). Однак тісна співпраця між різними наднаціональними та національними органами влади обмежує адміністративну автономію держав-членів ЄС (Trondal, 2020, p. 121). Крім того, склад адміністративного права ЄС вимагає втручання в адміністративні правопорядки держав-членів. У той час як адміністративне право ЄС ґрунтується на певних основних принципах належного адміністрування, включених до Договорів ЄС і прецедентного права Суду Європейського Союзу (CJEU), ці положення доповнюються більш актуальним вторинним законодавством для конкретних питань політики, в рамках яких адміністративно-процесуальні правила почали розвиватися в 1960-1970-х роках (Cremona, 2017). Отже, бага-

то аспектів імплементації права ЄС передбачають непряме застосування адміністративного права ЄС національними адміністративними органами за схемою, відомою як «комбінована адміністрація» (Handrlica, 2020, р. 102). Крім того, вторинне законодавство ЄС має регулювати адміністративний плюралізм для реалізації спільного економічного та правового простору (De Lucia, 2012). Це також призводить до значного збільшення повноважень і взаємного впливу між урядами та взаємного впливу між ЄС та органами влади на національному рівні (Schakel, 2020). Для ефективної реалізації політики ЄС національні закони держав-членів повинні узгоджуватися з основними правилами та принципами права ЄС, такими як стандарти належного управління. Однак при цьому присутнім залишається плюралістичний аспект, оскільки загальні стандарти менш чітко визначені та зрозумілі, ніж положення законодавства ЄС у сферах виключної компетенції. Тому ці стандарти вважаються «напівгармонізованими» (Chamon, 2012). Але загалом адміністративне право ЄС встановлює стандарти для органів влади Союзу та його держав-членів. І це має бути чітким орієнтиром для кандидатів.

Крім того, у багатьох випадках адміністративне право ЄС висуває чіткі вимоги до третіх країн через зовнішні дії ЄС, політику сусідства чи процедури для держав-кандидатів. Подібні стандарти можуть одночасно виникати з міжнародного права та з національних законів держав-членів у межах горизонтальних взаємодій. Таким чином, адміністративний простір ЄС та пов'язаних з ним країн стають ареною взаємовідносин між принципами різних правопорядків (von Bogdandy, 2014).

На цьому етапі плюралізм відіграє навіть більш важливу роль, оскільки держави, які беруть участь в асоціації з ЄС або переговорах про вступ, повинні чітко прийняти ієрархічний стиль відносин з ЄС (Austers, 2016, р. 19). Це включає взяття на себе зобов'язань щодо виконання відповідних умов, приведення національного законодавства у відповідність із законами ЄС та надання повноважень ЄС оцінювати стан виконання цих зобов'язань.

Плюралістичний підхід може допомогти збалансувати асиметричні відносини між ЄС та асоційованими державами або державами-кандидатами. Як зазначалося раніше, ці країни «виключені з місць прийняття рішень ЄС, але підпадають під вплив рішень ЄС» (Eriksen, 2018, р. 991). Асоційовані країни або країни-кандидати та їхні громадяни не мають представництва в нормотворчому процесі ЄС, але на них поширюються зазначені правила. У цьому випадку національні нормотворці виконують функцію посередника між ЄС і національними правовими системами. Проте, дискреція забезпечується вибором між різними джерелами права (наприклад, різними моделями імплементації правил ЄС), а також різними пріоритетами, обсягами та часовими рамками узгодження з такими джерелами. Плюралізм, який проявляється в концепції диференційованої інтеграції ЄС, передбачає використання поєднання стимулів і наслідків для просування зовнішньої політики. Такий підхід прискорює зусилля щодо приєднання до ЄС через обіцянку участі в передовій структурній співпраці, яка вважається вигідною для держави, а також через ризик бути виключеним із вищого рівня інтеграції (Neve, 2007, р. 512). Різноманітність у цьому контексті забезпечує асоційованій державі чи державі-кандидату вибір необхідного набору та пріоритетів для застосування правил. Це дозволяє державі визначати сфери, обсяг і окремі джерела права ЄС, які імплементуються до її національної правової системи.

Право вибору забезпечує оптимальні варіанти впровадження важливих для інтеграційного процесу рішень задля набуття членства в ЄС. Це і стає каталізатором демократичних реформ в Україні, які не припиняються навіть в умовах воєнного стану, стимулюючи суспільну єдність, необхідну для досягнення перемоги та повоєнного відродження країни.

Тож євроінтеграція перетворює економічне, політичне, соціокультурне зближення в пріоритетні і загальнозначущі тенденції сучасного розвитку України, разом з тим, розкриваючи нові можливості для всіх суб'єктів взаємодії в рамках цього цивілізаційного процесу та створюючи умови вдосконалення чинних норм, інститутів, механізмів, в тому числі і в оборонній сфері. Це шлях трансформації існуючих систем задля використання переваг об'єднаних ресурсів в інтересах людини, суспільства, держави; впровадження спільних цінностей, вдосконалення систем публічного управління, а також формування безпечового середовища на національному, регіональному та й глобальному рівнях, з відповідним правовим полем ефективної взаємодії та співпраці.

Література

- Радішевська О.Я. (2020). Адміністративне право України в умовах європеїзації: монографія. Київ: Талком.
- Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. 27 липня, 2014. Рада Законодавство України. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
- Austers A. (2016). From the EU's Economic Presence to Successful Europeanisation: Theoretical Insights. In A. Austers, I. Bruge, A. Spruds (Eds.) *Dilemmas of Europeanisation: Political Choices and Economic Transformations in the Eastern Partnership Countries*. Riga: Latvian Institute of International Affairs and Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Avbelj, Matej. (2006). The EU and the Many Faces of Legal Pluralism toward a Coherent or Uniform EU Legal Order? *Croatian Yearbook of European Law & Policy*, 2, 377–391. <https://hrcak.srce.hr/28527>
- Barber, N.W. (2006). Legal Pluralism and the European Union. *European Law Journal*, 12, 306–329. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0386.2006.00319.x>
- Baquero Cruz, J. (2008). The Legacy of the Maastricht-Urteil and the Pluralist Movement. *European Law Journal*, 14 (4), 389–422. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0386.2008.00419.x>
- Bohman, James. (2004). Constitution Making and Democratic Innovation: The European Union and Transnational Governance. *European Journal of Political Theory*, 3(3), 315–337. <https://doi.org/10.1177/1474885104043586>
- Chamon, Merijn. (2012). The Influence of 'Regulatory Agencies' on Pluralism in European Administrative Law. *Review of European Administrative Law*, 5(2), 61–91. <https://www.uitgeverijparis.nl/reader/192030/6874>
- Cremona, Marise & Leino, Päivi. (2017). Introduction: The New Frontiers of EU Administrative Law and the Scope of Our Inquiry. *European Papers: A Journal on Law and Integration*, 2(2), 467–488. <https://doi.org/10.15166/2499-8249/165>
- De Lucia, Luca. (2012). Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Law. Review of European Administrative Law*, 5(2), 17–45. <https://www.uitgeverijparis.nl/reader/192030/6823>
- Dickson J. (2012). Towards a Theory of European Union Legal Systems. In J. Dickson & P. Eleftheriadis (eds) *Philosophical Foundations of European Union Law.*, Oxford, Oxford University Press. pp. 30–31.
- Eriksen, E. (2018). Political differentiation and the problem of dominance: Segmentation and hegemony. *European Journal of Political Research*, 57(4), 989–1008. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12263>
- European Council. (2022). European Council conclusions on Ukraine, the membership applications of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia, Western Balkans and external relations. *European Council*, June 23. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/23/european-council-conclusions-on-ukraine-the-membership-applications-of-ukraine-the-republic-of-moldova-and-georgia-western-balkans-and-external-relations-23-june-2022/>
- Golia, A., & Teubner, G. (2021). Networked statehood: an institutionalised self-contradiction in the process of globalisation? *Transnational Legal Theory*, 12(1), 7–43. <https://doi.org/10.1080/20414005.2021.1927608>
- Handrlica, Jakub. (2020). Is There an EU International Administrative Law? A Juristic Delusion Revisited. *European Journal of Legal Studies*, 2(2), 79–116. <https://doi.org/10.2924/EJLS.2019.025>
- Kirchmair, Lando. (2018). Who Has The Final Say? The Relationship between International, EU and National Law. *European Journal of Legal Studies*, 10(2), 47–100. <http://ejls.eui.eu/wp-content/uploads/sites/32/2018/11/3.-EJLS-Special-Issue-2018-Kirchmair.pdf>
- Mac Amhlaigh, Cormac. (2018). The anatomy of constitutional pluralism in the European Union. In Gareth Davies and Matej Avbelj (Eds.) *Research Handbook on Legal Pluralism and EU Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. <https://doi.org/10.4337/9781786433091.00011>
- MacCormick, Neil. (1995). The Maastricht-Urteil: Sovereignty Now. *European Law Journal*, 1(3), 259–266. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0386.1995.tb00031.x>
- Matei L., Matei A., Zanoschi D., Stoian O. (2010) Comparative Studies on the Administrative Convergence Revealed by national Strategies of Administrative Reform in Some South-Eastern European States. *AEI*. <http://aei.pitt.edu/15146/>
- Neve, J. de. (2007). The European Onion? How Differentiated Integration is Reshaping the EU. *Journal of European Integration*, 29(4), 503–521. <https://doi.org/10.1080/07036330701502498>
- Schakel, A.H. (2020). Multi-level governance in a 'Europe with the regions.' *The British Journal of Politics and International Relations*, 22(4), 767–775. <https://doi.org/10.1177/1369148120937982>
- Tamanaha, Brian. (2008). Understanding Legal Pluralism: Past to Present, Local to Global. *Sydney Law Review*, 30(3), 375–411. <https://www.austlii.edu.au/au/journals/SydLRev/2008/20.pdf>
- Trondal, Jarle. (2020). Public Administration and the Study of Political Order: Towards a Framework for Analysis. *Politics and Governance*, 8(4), 120–130. <https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3264>
- Twining, William. (2000). *Globalisation and Legal Theory*. London: Northwestern University Press

- von Bogdandy, Armin. (2014). Common principles for a plurality of orders: A study on public authority in the European legal area. *International Journal of Constitutional Law*, 12(4), 980–1007. <https://doi.org/10.1093/icon/mou066>
- Walker, Neil. (2005). Legal Theory and the European Union: A 25th Anniversary Essay, *Oxford Journal of Legal Studies*, 25(4), 581–601. <https://doi.org/10.1093/ojls/gqi031>
- Walker, Neil. (2018). Pluralism then and now. In Gareth Davies and Matej Avbelj (Eds.) *Research Handbook on Legal Pluralism and EU Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. <https://doi.org/10.4337/9781786433091.00032>
- Zysset, Alain. (2015). Legal and Moral Pluralism: A Rejoinder (in European Human Rights Law). *Oslo Law Review*, 2(3), 176–199. <http://dx.doi.org/10.5617/oslaw2765>

References

- Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part, June 27, 2014. OJ. L 161, 29.5.2014, 3–2137. http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2014/295/oj
- Austers A. (2016). From the EU's Economic Presence to Successful Europeanisation: Theoretical Insights. In A. Austers, I. Bruge, A. Spruds (Eds.) *Dilemmas of Europeanisation: Political Choices and Economic Transformations in the Eastern Partnership Countries*. Riga: Latvian Institute of International Affairs and Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Avbelj, Matej. (2006). The EU and the Many Faces of Legal Pluralism toward a Coherent or Uniform EU Legal Order? *Croatian Yearbook of European Law & Policy*, 2, 377–391. <https://hrcak.srce.hr/28527>
- Barber, N.W. (2006). Legal Pluralism and the European Union. *European Law Journal*, 12, 306–329. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0386.2006.00319.x>
- Baquero Cruz, J. (2008). The Legacy of the Maastricht-Urteil and the Pluralist Movement. *European Law Journal*, 14 (4), 389–422. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0386.2008.00419.x>
- Bohman, James. (2004). Constitution Making and Democratic Innovation: The European Union and Transnational Governance. *European Journal of Political Theory*, 3(3), 315–337. <https://doi.org/10.1177/1474885104043586>
- Chamon, Merijn. (2012). The Influence of 'Regulatory Agencies' on Pluralism in European Administrative Law. *Review of European Administrative Law*, 5(2), 61–91. <https://www.uitgeverijparis.nl/reader/192030/6874>
- Cremona, Marise & Leino, Päivi. (2017). Introduction: The New Frontiers of EU Administrative Law and the Scope of Our Inquiry. *European Papers: A Journal on Law and Integration*, 2(2), 467–488. <https://doi.org/10.15166/2499-8249/165>
- De Lucia, Luca. (2012). Administrative Pluralism, Horizontal Cooperation and Transnational Administrative Acts. *Law. Review of European Administrative Law*, 5(2), 17–45. <https://www.uitgeverijparis.nl/reader/192030/6823>
- Dickson J. (2012). Towards a Theory of European Union Legal Systems. In J. Dickson & P. Eleftheriadis (eds) *Philosophical Foundations of European Union Law*, Oxford, Oxford University Press. pp. 30–31.
- Eriksen, E. (2018). Political differentiation and the problem of dominance: Segmentation and hegemony. *European Journal of Political Research*, 57(4), 989–1008. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12263>
- European Council. (2022). European Council conclusions on Ukraine, the membership applications of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia, Western Balkans and external relations. *European Council*, June 23. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/06/23/european-council-conclusions-on-ukraine-the-membership-applications-of-ukraine-the-republic-of-moldova-and-georgia-western-balkans-and-external-relations-23-june-2022/>
- Golia, A., & Teubner, G. (2021). Networked statehood: an institutionalised self-contradiction in the process of globalisation? *Transnational Legal Theory*, 12(1), 7–43. <https://doi.org/10.1080/20414005.2021.1927608>
- Handrlica, Jakub. (2020). Is There an EU International Administrative Law? A Juristic Delusion Revisited. *European Journal of Legal Studies*, 2(2), 79–116. <https://doi.org/10.2924/EJLS.2019.025>
- Kirchmair, Lando. (2018). Who Has The Final Say? The Relationship between International, EU and National Law. *European Journal of Legal Studies*, 10(2), 47–100. <http://ejls.eui.eu/wp-content/uploads/sites/32/2018/11/3.-EJLS-Special-Issue-2018-Kirchmair.pdf>
- Mac Amhlaigh, Cormac. (2018). The anatomy of constitutional pluralism in the European Union. In Gareth Davies and Matej Avbelj (Eds.) *Research Handbook on Legal Pluralism and EU Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. <https://doi.org/10.4337/9781786433091.00011>
- MacCormick, Neil. (1995). The Maastricht-Urteil: Sovereignty Now. *European Law Journal*, 1(3), 259–266. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0386.1995.tb00031.x>
- Matei L., Matei A., Zanoschi D., Stoian O. (2010) Comparative Studies on the Administrative Convergence Revealed by national Strategies of Administrative Reform in Some South-Eastern European States. *AEI*. <http://aei.pitt.edu/15146/>

- Neve, J. de. (2007). The European Union? How Differentiated Integration is Reshaping the EU. *Journal of European Integration*, 29(4), 503–521. <https://doi.org/10.1080/07036330701502498>
- Radyshevska, O. (2020) *Administrative law of Ukraine in the conditions of Europeanization*. Kyiv: Talkom
- Schakel, A.H. (2020). Multi-level governance in a 'Europe with the regions.' *The British Journal of Politics and International Relations*, 22(4), 767–775. <https://doi.org/10.1177/1369148120937982>
- Tamanaha, Brian. (2008). Understanding Legal Pluralism: Past to Present, Local to Global. *Sydney Law Review*, 30(3), 375–411. <https://www.austlii.edu.au/au/journals/SydLRev/2008/20.pdf>
- Trondal, Jarle. (2020). Public Administration and the Study of Political Order: Towards a Framework for Analysis. *Politics and Governance*, 8(4), 120–130. <https://doi.org/10.17645/pag.v8i4.3264>
- Twining, William. (2000). *Globalisation and Legal Theory*. London: Northwestern University Press
- von Bogdandy, Armin. (2014). Common principles for a plurality of orders: A study on public authority in the European legal area. *International Journal of Constitutional Law*, 12(4), 980–1007. <https://doi.org/10.1093/icon/mou066>
- Walker, Neil. (2005). Legal Theory and the European Union: A 25th Anniversary Essay, *Oxford Journal of Legal Studies*, 25(4), 581–601. <https://doi.org/10.1093/ojls/gqi031>
- Walker, Neil. (2018). Pluralism then and now. In Gareth Davies and Matej Avbelj (Eds.) *Research Handbook on Legal Pluralism and EU Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Ltd. <https://doi.org/10.4337/9781786433091.00032>
- Zysset, Alain. (2015). Legal and Moral Pluralism: A Rejoinder (in European Human Rights Law). *Oslo Law Review*, 2(3), 176–199. <http://dx.doi.org/10.5617/oslaw2765>

Анотація

Кормич Л. І., Кормич А. І. Динаміка євроінтеграції України: імплементація права ЄС та концепція правового плюралізму. – Стаття.

У статті аналізуються теоретико-методологічні аспекти реалізації євроінтеграційної стратегії України, з акцентом на адаптацію національного законодавства до правових норм ЄС.

Європейська інтеграція є суттєвою складовою ширшого явища глобалізації, з конкретними процесами, що розгортаються в сучасному світі. Як і будь-яке явище, воно несе певні виклики та загрози, які потребують прийняття важливих рішень для забезпечення успіху процесу інтеграції та гарантування безпеки розвитку.

Одним із ключових питань є адаптація національного законодавства до законодавства ЄС. Як інтегрована інституція, ЄС створює оптимальні умови для розвитку, шляхом тісної взаємодії та співпраці в різних сферах життєдіяльності суспільства, що регулюються законодавством.

Розглянуто основні кроки європейської інтеграції України з моменту набуття незалежності. Акцент – на вимогах, викладених в Угоді про асоціацію з ЄС 2014 року. У документі визначені конкретні завдання впровадження правових стандартів ЄС в українське законодавство для створення спільної правової бази ефективної співпраці.

Застосування нових регулятивних порядків, режимів і систем обумовлює складність правового життя в контексті європейської інтеграції. Ця складність аналізується через призму правового плюралізму, який допомагає зрозуміти взаємодію між міжнародним правопорядком, правопорядком ЄС і національними правопорядками під час європеїзації національного законодавства.

Крім того, ця концепція дозволяє досліджувати асиметричні відносини між ЄС та державами-кандидатами, зокрема після отримання Україною статусу кандидата у 2022 році. Такі відносини виникають через необхідність узгодження національного законодавства з правовими джерелами, у формуванні яких держава-кандидат не брала участі, що визначає значну специфіку її правових традицій.

Визнання множинності правових джерел і співіснування різних правових систем закладає основу інтеграційних процесів. Встановлення спільних демократичних цінностей і процедур, разом із удосконаленням державного управління на всіх рівнях на такій основі, підтримує розвиток сучасних моделей ефективної взаємодії та співпраці, спрямованих на створення безпечних умов співіснування.

Ключові слова: євроінтеграція України, концепція правового плюралізму, правові традиції і системи, імплементація норм ЄС, демократичні цінності і процедури, публічне управління, безпека.

Summary

Kormych L. I., Kormych A. I. Dynamics of Ukraine's European integration: implementing EU law and the concept of legal pluralism. – Article.

The article analyzes the theoretical and methodological aspects of implementing Ukraine's European integration strategy, focusing on aligning national legislation with EU legal norms.

European integration is an essential aspect of the broader phenomenon of globalization, with specific processes unfolding in the modern world. Like any phenomenon, it presents certain challenges and threats that require important decisions to ensure the success of the integration process and guarantee security in development.

One key issue is the adaptation of national legislation to align with EU law. As an integrated institution, the EU creates optimal conditions for development through close interaction and cooperation across various areas of society regulated by law.

The main steps of Ukraine's European integration since gaining independence are examined. The emphasis is on the requirements outlined in the 2014 Association Agreement with the EU. The text describes specific actions to incorporate EU legal standards into Ukrainian legislation to establish a common legal framework for practical cooperation.

The proliferation of regulatory orders, regimes, and systems shapes the complexity of legal life within the context of European integration. This complexity can be analyzed through the lens of legal pluralism, which helps us understand the interactions among the international legal order, the EU legal order, and national legal orders during the Europeanization of national legislation.

Furthermore, this perspective allows for examining the asymmetric relations between the EU and candidate states, particularly after Ukraine achieved candidate status in 2022. These relationships arose from the need to align national legislation with legal sources in which the candidate state did not participate, resulting in significant specificity in its legal traditions.

Recognizing the plurality of legal sources and the coexistence of different legal systems lays the foundation for integrative processes. Establishing common democratic values and procedures, along with enhancing public administration at all levels based on these principles, supports the development of modern models for effective interaction and cooperation aimed at fostering safe conditions for coexistence.

Key words: European integration of Ukraine, the concept of legal pluralism, legal traditions and systems, implementation of EU norms, democratic values and procedures, public administration, security.